

Deel kunne faae; og da nu bemeldte Udskiftning staaer uangreben og usvækket, have de formeent, at de Indstævntes Paastrand om Undeel i Udmarksjorderne allerede paa Grund heraf ikke kan tages til Følge. Heri kan der imidlertid ikke gives Citanterne Medhold, da Hartkornet ifølge den citerede Resolution vel er benyttet som Norm for Fordelingen mellem Sognene indbyrdes, men disses Anparter ikke allerede ved Udskiftningsforretningen kunne ansees at være udlagte netop til Hartkornet eller Hartkornseierne, hvorimod de ere udlagte til Sognene, ligesom det og i Approbationen hedder, at de udlagte Grundstrækninger kunne overtages under Sognenes fri Disposition. Heller ikke kan det antages, at de Indstævntes Procedure i de foregaaende Instantser skulde være til Hindrer for, at der ved Sagens Afgjørelse tages Hensyn til den Brugret, der allerede maatte være erhvervet, førend den Kongelige Resolution af 30te Mai 1832 og Placaten af samme Dato, og til hvilken der netop i disse henvises.

Uf Sagens Oplysninger fremgaaer det, at medens de saakaldte Udmarksjorder paa Bornholm tilhørte Staten, have dog Dens Indvaanere i umindelig Tid benyttet dem paa forskjellige Maader, deriblandt til Lyngslet og Græsning; og ligesom denne Art af Benyttelse Tid efter anden maa ansees anerkjendt fra Statens Side som berettiget, deels directe, see Rentekammerkrivelse af 11te Juni 1709, deels indirecte ved forskjellige Forbud mod visse Arter af Brug, saaledes er Berettigelsen senest udtrykkelig anerkjendt saavel i Indledningen til Placaten af 30te Mai 1832 som i den Kongelige Resolution af samme Dato, der udtaler, at Kongen eier Jorderne, men at Dens Indvaanere have Ret til at benytte dem til Græsning og Lyngslet, ligesom og Rentekammeret i den Foreskilling, der gik forud for bemeldte Placat og Resolution, erklærer det for godtgjort, at Ret til Græsning og Lyngslet paa Udmarkerne er af Bornholms Indvaanere erhvervet ved umindelig Tids Hævd. I den Brug af Udmarksjorderne, der saaledes er udøvet af Bornholms Indvaanere, maa det derhos antages, at Huusmændene, der allerede langt tilbage i Tiden have eksisteret

paa Bornholm, have deeltaget paa samme Maade som Hartkornseierne; det maa derhos mærkes, at de Indstævnte, der efter Proceduren maa antages alle at være Huusmænd, der selv eie deres Huse og paa Livstid eller langt Aaremaal af Hartkornseierne have leiet den Jord, hvorpaa Husene staae, og som de iøvrigt maatte have i Brug, efter denne deres Stilling ikke mindre end Hartkornseierne maa betragtes som faste Beboere af Sognet og ved Eiendomsbesiddelse knyttede til dette, og der er Intet fremkommet, som taler for, at de, skøndt de selv intet Hartkorn eie, ikke have deeltaget i Udmarkerens Afbenyttelse med samme Udkomst som Hartkornseierne, eller at disse netop som saadanne have udøvet Brugretten, i hvilken Henseende bemærkes, at det ikke kan ansees oplyst, at Hartkornseierne for Udmarksjordernes Brug til Lyngslet og Græsning have svaret nogen Skat eller anden Afgift til Staten.

Naar de Indstævnte saaledes maa antages at have været meddeeltige i Brugretten over Udmarksjorderne, maa de ogsaa ansees berettigede til at erholde Undeel i Bederlaget for denne Brugret, og den Kongelige Resolution af 30te Mai 1832 maa ogsaa antages at have indbefattet dem under de Brugere, hvem et til deres Brugret svarende Areal skulde udlægges som Eiendom. Den Kongelige Resolution af 25de Mai 1842 afsjor derhos Intet om, efter hvilken Norm den specielle Deling i Sognene skulde foregaae, saafremt den forlangtes iværksat af Sognebeboerne, og den kan i alt Fald ikke have betaget Huusmændene en dem tilkommende Ret, hvilket end mere gjælder om de senere Rentekammer-Resolutioner, der have nægtet Huusmændene Ret til at faae Undeel i Bederlaget for Brugretten.

Med Hensyn til at det i den indankede Dom er udtalt, at Sameie-Andelene ville blive en Undeel for hver Sameier eller Lodtager i Jordeiendomsfællesskabet, have Citanterne subsidiairt bestridt Rigtigheden af denne Delingsnorm og formeent, at der maatte tages Hensyn til Omfanget af den hidtil af hver Klasse især udøvede Brug, der efter deres Paastrand har været forholdsvis størst for Hartkornseierne;